

Gånge rik till och fattig ifrån

Debatten om hur socialbidragen skall utformas är intensiv. Inom regeringen tycks meningarna vara delade mellan finans- och socialdepartementen. Meningen var att en proposition skulle läggas till våren. Nu får den vänta till hösten.

Debatten handlar om flera principer. Skall det vara en riksnorm eller skall kommunerna bestämma bidragets nivå? Skall överklagningsrätten begränsas? Skall socialhjälpen kunna villkoras?

Riksnorm?

Socialbidragen skall enligt socialtjänstlagen garantera en skälig levnadsnivå. Vad som är skäligt är naturligtvis en bedömningsfråga. Socialstyrelsen har utfärdat en rekommendation som länsstyrelser och domstolar brukar luta sig mot vid överklagningar. Detta ogillas av kommunförbundet, som anser att kommunerna som ansvarar för ekonomin är bäst skickade att bedöma vad som är rätt nivå. En utredning har förordat en riksnorm, sannolikt på lägre nivå än vad Socialstyrelsen rekommenderat. Så finns förslag om en delning av socialbidraget i en obligatorisk del som närmast svarar för "livets nödtröft" och en tilläggsdel som skall sökas särskilt och som kommunerna själva bestämmer över. Om det sistnämnda alternativet vinner gehör måste det betraktas som flera steg tillbaka mot fattigsamhället.

Rätt att överklaga?

Det är oklart om hur det blir med rätten att överklaga. Det talas om att den rätten endast skall omfatta den obligatoriska delen, vilket i så fall också är en tillbakagång och försätter den bidragssökande i ett klart underläge.

Villkorad socialhjälp?

I många kommuner har rätten till socialhjälp förknippats med motprestationer från den sökandes sida. Särskilt bekant har den s k Uppsalamodellen blivit. En arbetslös måste t ex förbinda sig att söka ett visst antal jobb om dagen för att bli berättigad till ersättning. Det kan inte tolkas som annat än misstro mot individens vilja att själv klara upp sin situation. Att tvingas söka jobb för sökandets egen skull är både irriterande för arbetsgivarna och förnedrande för den sökande. Det handlar om disciplin och kontroll och är ett uttryck för förakt för svaghet.

Protest från socialchefer

Föreningen Sveriges Socialchefer har i ett uttalande slagit fast sina synpunkter när det gäller socialhjälpen. Föreningen hävdar att den norm som ska tillämpas måste uppfattas som möjlig att leva på. Vidare pekas på att det inom rimliga gränser inte är normens storlek som är avgörande för en kommuns socialbidragskostnader. Den största enskilda faktorn är hjälptidens längd.

Socialcheferna vänder sig också kraftigt mot de tankar som förts fram när det gäller avskaffande av överklagningsmöjligheten. I mer än ett sekel har Sverige haft den tryggheten för medborgarna att de beslut som ensidigt fattats av myndigheten har kunnat prövas av någon utomstående. Föreningen konstaterar också med förvåning att debatten fokuseras på frågor om normnivå och överklagningsrätt. Det är att ägna sig åt symptomen snarare än orsakerna. Att kostnaderna för socialbidrag ökar till följd av arbetslöshet och förändringar i socialförsäkringarna får en undanskymd plats i debatten. Föreningen hävdar också att det inte bör byggas upp en "C-lagets arbetsmarknad" i kommunerna genom villkorad socialhjälp.

Till slut. "Det talas ofta om fusk och missbruk av sociala förmåner. En vanlig myt är att man fuskar sig till socialbidrag i stor omfattning. Sanningen är att det inte finns något bidrag som utbetalas efter en så noggrann prövning av inkomst- och försörjningsförhållandena som socialbidraget." (Lars Grönwall)